

Wspólny projekt organizacji Europejskich Partnerów Społecznych Przypadki dialogu społecznego

Przypadek: Polska			
Porozumienie ramowe w sprawie „działań antykrzysowych”			
Streszczenie przypadku	<p>Pod koniec 2008 r. polscy partnerzy społeczni będący członkami Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych wyrazili zgodę na rozpoczęcie niezależnych negocjacji w celu opracowania porozumienia ramowego w sprawie „działań antykrzysowych”. Rozmowy skupiły się przede wszystkim wokół jednoczesnego wykorzystywania środków tymczasowych i długofalowych, mającego na celu usunięcie pierwszych skutków kryzysu uderzających w zatrudnienie, pracowników oraz przedsiębiorstwa, a także pomoc we wzmacnianiu długoterminowego potencjału polskiej gospodarki.</p> <p>Negocjacje dotyczyły czterech dziedzin: prawa pracy, polityki społecznej, korzystania ze środków Europejskiego Funduszu Strukturalnego (EFS) oraz projektów wspierających. W dniu 13 marca 2009 r. doszło do podpisania porozumienia. Stronami porozumienia były trzy konfederacje związków zawodowych oraz cztery organizacje pracodawców – Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych Lewiatan, NSZZ Solidarność i OPZZ oraz BCC, ICPP, ZRP i FZZ.</p>		

Polska: Porozumienie ramowe w sprawie „działań antykrzysowych”

Kontekst

Pod koniec 2008 r. polscy partnerzy społeczni będący członkami Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych wyrazili zgodę na rozpoczęcie niezależnych negocjacji w celu opracowania porozumienia ramowego w sprawie „działań antykrzysowych”. Polscy partnerzy społeczni byli mocno poruszeni sytuacją, którą postrzegali jako brak skutecznych działań rządu mających na celu poradzenie sobie ze skutkami nasilającego się globalnego kryzysu finansowego, odbijającymi się na krajowej gospodarce.

Już w roku 2008 Komisja Krajowa NSZZ Solidarność zaproponowała, by działania rządowe były oparte na następujących założeniach:

- ✧ Ochrona miejsc pracy;
- ✧ Większe wsparcie dla najuboższych i najbardziej narażonych pracowników;
- ✧ Utrzymanie siły nabywczej w celu wzmocnienia popytu wewnętrznego;
- ✧ Dodatkowe działania praktyczne oparte na dialogu między partnerami społecznymi.

Związek zawodowy rozpoczął również kampanię „Solidarność na kryzys”, której celem była możliwie największa ochrona pracowników w okresie spowolnienia gospodarczego poprzez zmniejszenie ryzyka bezrobocia oraz utraty wynagrodzenia. Ponadto kampania zachęcała pracowników do wstąpienia do organizacji oraz współpracy w celu zapewnienia poczucia bezpieczeństwa zatrudnienia poprzez czynne angażowanie się w rozmowy w zakładzie pracy. Przed końcem roku polscy partnerzy społeczni będący członkami Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych wyrazili zgodę na rozpoczęcie niezależnych negocjacji w celu opracowania porozumienia ramowego w sprawie „działań antykrzysowych”. Rozmowy skupiły się przede wszystkim wokół jednoczesnego wykorzystywania środków tymczasowych i długofalowych, mającego na celu usunięcie pierwszych skutków kryzysu uderzających w zatrudnienie, pracowników oraz przedsiębiorstwa, a także pomoc we wzmacnianiu długoterminowego potencjału polskiej gospodarki.

Porozumienie ramowe w sprawie działań antykryzysowych

Rozmowy w sprawie porozumienia dotyczyły czterech głównych dziedzin:

- ✧ Prawo pracy;
- ✧ Polityka społeczna;
- ✧ Korzystanie ze środków Europejskiego Funduszu Strukturalnego (EFS);
- ✧ Projekty wspierające.

W dniu 13 marca 2009 r. podpisano porozumienie w sprawie działań antykryzysowych. Stronami porozumienia były 3 konfederacje związków zawodowych oraz 4 organizacje pracodawców, takie jak Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych Lewiatan, NSZZ Solidarność i OPZZ, jak również BCC, ICPP, ZRP oraz FZZ.

Strony skupiły się przede wszystkim na kwestii stosunku pracy oraz postanowiły zalecić rządowi zastosowanie następujących rozwiązań.

- ✧ 12-miesięczny okres rozliczeniowy przy wyliczaniu wymiaru czasu pracy, do stosowania w układach zbiorowych pracy lub umowach między przedsiębiorstwami a związkami zawodowymi lub przedstawicielami pracowników w zakładach pracy, w których nie ma związków zawodowych.
- ✧ Dopłaty z budżetu państwa na szkolenia w celu powszechniejszego korzystania ze skróconego czasu pracy dzięki organizacji obowiązkowych szkoleń zawodowych dla pracownika;
- ✧ Przyjęcie bardziej elastycznych założeń przy wyliczaniu wymiaru czasu pracy;
- ✧ Korzystanie z elastycznego czasu pracy jako narzędzia pomocnego w godzeniu obowiązków rodzinnych z zawodowymi;
- ✧ Stabilizacja zatrudnienia poprzez ograniczenie stosowania umów na czas określony;
- ✧ Wygospodarowanie dopłat państwowych na gwarancje kontynuacji zatrudnienia na czas określony;
- ✧ W przypadku pogorszenia się sytuacji ekonomicznej w przedsiębiorstwie zaleca się wprowadzenie następujących środków:

- Okresowe ograniczenie czasu pracy – 50% finansowane przez państwo;
- Rezerwy na zwolnienia czasowe (lub przymusowe urlopy) płatne 35% stawki za urlop wypoczynkowy i równoważone specjalnym świadczeniem ze strony państwa.

Partnerzy społeczni proponowali, by prawo do uzyskania jakichkolwiek subsydiowanych świadczeń pracowniczych było ograniczone do przedsiębiorstw spełniających przed nastąpieniem kryzysu następujące kryteria świadczące o stabilnej sytuacji finansowej:

- i) Składanie aktualnych i dokładnych sprawozdań;
- ii) Wykazanie ponad 30% spadku sprzedaży lub liczby zamówień (rozważa się złagodzenie tego kryterium do 20%);
- iii) Przedstawienie dowodu na to, że spadek sprzedaży lub liczby zamówień jest bezpośrednio związany z kryzysem;
- iv) Przedstawienie biznesplanu w celu wykazania, że sytuacja przedsiębiorstwa ulegnie poprawie wraz z poprawą sytuacji gospodarczej;
- v) Złożenie oświadczenia potwierdzającego, że przedsiębiorstwo nie ma zaległości w zakresie zobowiązań publiczno-prawnych;
- vi) Na dzień 30 czerwca 2008 roku przedsiębiorstwo spełniało trzy z czterech warunków przedstawionych poniżej:
  - Przedsiębiorstwo wykazywało zysk operacyjny;
  - Przedsiębiorstwo było wypłacalne krótkoterminowo;
  - Przedsiębiorstwo było wypłacalne długoterminowo (podane zostały konkretne środki w przypadku wypłacalności krótko- i długoterminowej);
  - Udział zobowiązań dłużnych w bilansie nie przekraczał 70% (podano określone definicje).

Obecnie partnerzy społeczni wraz z przedstawicielami rządu prowadzą prace mające na celu nadanie ostatecznego kształtu zasadom

praktycznym niezbędnym do realizacji porozumienia oraz pracują nad propozycjami nowej legislacji potrzebnej do jego utrzymania.

W swoich wypowiedziach na temat kształtu porozumienia polscy partnerzy społeczni podkreślają, iż obecna sytuacja ekonomiczna wymaga oparcia polityki rynku pracy na zasadach praktycznych oraz metodach odzwierciedlających autentyczne zaufanie oraz współpracę między partnerami społecznymi.

Współautorzy:

Piotr Ostrowski – OPZZ

Małgorzata Rusewicz (PKPP Lewiatan)